

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning
av Huvudmannens styrning mot nationella mål
i Islamic Center

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Islamic Center

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför under hösten 2013 och våren 2014 en kvalitetsgranskning av Huvudmannens styrning mot nationella mål. Syftet med kvalitetsgranskningen är att granska om huvudmännen styr och stödjer utbildningen i grundskolan mot de nationella målen. Frågeställningarna i granskningen knyter an till det så kallade "kvalitetshjulet" som handlar om att huvudmannen ska följa upp (kartlägga nuläget) och analysera verksamheten och sedan vidta åtgärder för att öka måluppfyllelsen på skolorna. Granskningen av Islamic Center ingår i detta projekt.

Islamic Center besöktes den 17 januari 2014. Ansvariga inspektörer har varit undervisningsråd Helena Olivestam Torold och utredare Verica Stojanovic.

I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av Huvudmannens styrning mot nationella mål omfattar totalt 19 kommunala och 17 enskilda huvudmän.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de huvudmän som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden hos andra huvudmän. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Islamic center

Islamic Center är en religiös ideell organisation som är huvudman för den fristående grundskolan Ögårdsskolan i Malmö kommun. Skolan har konfessionell inriktning. Organisationen förvaltar även den centrala moskén i Malmö samt bedriver intern och internationell hjälpverksamhet och verkar för att sprida information om islamiskt levnadssätt.

Organisationen leds av en styrelse som i sin tur leds av en Vd. Det krävs inget medlemskap i församlingen för att ingå i styrelsen, utan dessa personer ingår utifrån att de besitter en önskvärd kompetens, exempelvis ekonom, fastighets-skötare, imam. Organisationens Vd är tillika rektor för Ögårdsskolan, även om rektorn delegerat de flesta operativa arbetsuppgifter till en biträdande rektor.

Ögårdsskolan bedriver verksamhet i förskoleklass och årskurserna 1-6 samt fritidshem. Skolan bedriver under läsåret 2013/2014 en verksamhet med 220 elever fördelat på 21 lärare. Skolan har en ledningsgrupp där två styrelseledamöter från Islamic Center ingår, tillsammans med Vd:n/rektorn, den biträdande rektorn och utvecklingsledaren. Den operativa ledningen av skolan står skolans biträdande rektor för, då den största delen av rektorns uppgifter enligt skollagen är delegerade till den biträdande rektorn.

Av Skolverkets statistik för läsåret 2012/2013 framgår att elevantalet i respektive årskurs vid skolan är så pass litet att det endast i några delar går att redovisa resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 3 och 6. Av de resultat som redovisas framgår dock att alla elever inte når kravnivån på samtliga delprov i de nationella ämnesproven i matematik och svenska som andraspråk. Statistiken visar vidare att det i årskurs 3 är problemlösning samt skriftliga räknemetoder och statistik som eleverna har svårt att nå kravnivån inom avseende delproven i matematik. Inom svenska som andraspråk är det läsning och skrivuppgift faktatext som eleverna har motsvarande svårigheter i. I årskurs 6 är det lägst måluppfyllelse i svenska som andraspråk avseende läsförståelse och skrivuppgift berättande text. I matematik är det låg måluppfyllelse i samtliga delprov, men lägst i det muntliga delprovet.

Av skolans egna uppgifter för läsåret 2012/2013 framgår att de ämnen där eleverna har svårast att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås är matematik, engelska och svenska som andraspråk. Även i andra ämnen finns det elever i vissa årskurser som har svårigheter att nå kravnivån. I ämnen som bild, musik, idrott och hälsa samt slöjd är det dock först i årskurs 6 när betyg ska sättas som elever inte bedöms nå den kravnivån som minst ska uppnås. Av skolans egna analyser framgår att det jämfört med tidigare år finns en positiv utveckling vad det gäller ämnet musik och ämnet idrott och hälsa.

Vid Skolinspektionens regelbundna tillsyn år 2010 identifierades att rektorn inte i tillräcklig utsträckning tog ansvar för att skolans resultat utvärderades regelbundet och användes som underlag för att nå de nationella målen.

Resultat

Har huvudmannen formulerat mål för uppföljningen av skolornas resultat som tar sin utgångspunkt i de nationella målen och riktlinjerna?

Av skollagen (2010:800) framgår att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

För mer detaljerat författningsstöd när det gäller frågeställningen hänvisas till avsnittet "Författningshänvisningar mm." i slutet av rapporten.

I Skolverkets studie Kommunalt huvudmannaskap i praktiken framgår att granskade kommuner istället för att hävda den nationella kravnivån, som innebär att samtliga elever ska ges förutsättningar att nå målen, sänker den kommunala målnivån genom att använda riksgenomsnittet för landets kommuner som bedömningsreferens eller genom att mäta mot var nivå brukar ligga i kommunen.

Islamic Center som organisation driver Ögårdsskolan utifrån en vision om ökad integration. Vd:n, tillika rektorn, som också är grundare till organisationen, har en stark övertygelse om att svenska språket är den viktigaste nyckeln för att åstadkomma detta. Att ge ett rikt språk i kombination med att stärka familjens kompetens och skapa en skola där eleverna kan vara trygga är därför organisationens målsättning. Utifrån dessa tankar har lärarna tillsammans med rektorn diskuterat sig fram till målen för skolans arbete. Av Ögårdsskolans verksamhetsberättelse för år 2013 framgår att det finns fyra huvudsakliga mål som i korthet går ut på att skolan ska erbjuda en trygg och stimulerande miljö som ger stöd till elevernas utveckling som människor, att skolan ska ge alla språkliga förutsättningar, att elevers och föräldrars inflytande ska stärkas samt att elevernas kulturella rötter ska bevaras och utvecklas i mötet med de svenska värderingarna. Även om de nationella målen kan inrymmas i dessa mål har huvudmannen inte någon tydlig bild av vilka nationella mål som innefattas i dem. Av intervjuerna framgår att de nationella målen är väsentliga för den biträdande rektorn och utvecklingsledaren samt att huvudmannen också mer ser dessa som något som berör skolans personal. I och med att huvudmannen har begränsad kännedom om de nationella målen finns en risk att huvudmannen inte hävdar den nationella kravnivån som är att samtliga elever ska ges förutsättningar att nå målen.

Granskningen visar att Islamic Center inte har preciserat hur de på huvudmannanivå ska bedriva sitt systematiska kvalitetsarbete. Detta innebär att det varken finns skriftliga eller muntliga instruktioner till skolan om vilka kunskaps- eller värdegrundsresultat som skolan varje år ska följa upp och redovisa till

huvudmannen. Däremot bedriver Ögårdsskolan under ledning av den biträdande rektorn och utvecklingsledaren ett uppföljningsarbete utifrån de nationella målen. Det finns en inbyggd otydlighet i styrningen av skolan på huvudmannanivå i och med att styrelsen enbart är involverad i utvecklingen av skolans mer praktiska frågor. Dock är det i realiteten inga avstånd mellan huvudmannen och skolan då skolans rektor också är organisationens Vd. Av denna anledning blir de brister och behov som skolan uppmärksammar uppmärksammade av huvudmannen omgående. Granskningen visar att den dialog som förs mellan huvudmannen och skolan fungerar väl eftersom den är löpande och det finns ett förtroende från båda håll för varandras kompetens och förmåga. För skolans personal är det dock otydligt hur huvudmannen i form av styrelsen tar sitt huvudmannaansvar.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att det saknas systematik i huvudmannens kvalitetsarbete. Ett led i att skapa en struktur är att huvudmannen formulerar mål för uppföljningen av grundskolan vilka har sin utgångspunkt i de nationella målen. Islamic Center behöver tydliggöra styrelsens och Vd:s roller i förhållande till rektorn samt de ansvarsområden som ska gälla för att styrningen av skolan på huvudmannanivå ska bli mer inriktad på att nå en högre måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Genomför huvudmannen en uppföljning av skolornas resultat och resultat av vidtagna åtgärder som kan ligga till grund för fortsatta analyser och förbättringsåtgärder?

Av skollagen (2010:800) framgår att huvudmannen systematiskt och kontinuerligt ska följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Om det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

För mer detaljerat författningsstöd när det gäller frågeställningen hänvisas till avsnittet "Författningshänvisningar mm." i slutet av rapporten.

Skolinspektionens tillsynsrapport Skolans kvalitetsarbete ger möjlighet till förändring (2012) pekar på att många kommuner brister när det t.ex. gäller att följa upp utbildningens kvalitet och elevernas kunskapsresultat och att analysera vad bristande kvalitet och måluppfyllelse kan bero på. I rapporten En skola med tilltro lyfter alla elever (2011) pekar Skolinspektionen bland annat på att många huvudmän inte efterfrågar resultat och analyser från rektorer.

I Ögårdsskolans verksamhetsberättelse för år 2013 redovisas alla elevernas samlade kunskapsresultat i alla ämnen och årskurser. Enligt de intervjuade gör skolan denna uppföljning varje termin sedan läsåret 2011/2012. Utöver dessa

kunskapsresultat genomför skolan årligen flera olika undersökningar avseende elevernas hälsa, trygghet och studiero. Även dessa resultat redovisas skriftligt om än inte i verksamhetsberättelsen. Att skolan har etablerat dessa rutiner innebär att det finns tillgång till tillräcklig dokumentation som skulle kunna ligga till grund för analyser om vad som påverkar och orsakar resultaten.

Även om intervjuerna visar att resultaten redovisas muntligt för huvudmannen, i form av styrelsen och Vd:n, tillika rektorn, så framkommer att dessa resultat inte i tillräcklig utsträckning blir föremål för en strukturerad och djuplodad analys på huvudmannanivå. Kunskaps- och värdegrundsresultaten kopplas inte heller till redovisningen av arbetet utifrån skolans fyra målsättningar, utan här nöjer sig skolan med att i verksamhetsberättelsen beskriva hur man arbetat för att målen ska nås. Det framgår vidare av intervjuerna att även om resultatsammanställningar används som underlag i diskussioner om skolans utvecklingsbehov på huvudmannanivå så är det fortfarande personalens upplevelser som i högre utsträckning än analyser av resultaten påverkar huvudmannens prioriteringar.

Granskningen visar att det främst är i mötet mellan lärarna, utvecklingsledaren och biträdande rektorn, som analyser av kunskaps- och värdegrundsresultaten sker. De intervjuade betonar vikten av att analyserna ska vara grundade i verksamheten och att det är skolans personal som är experterna, varför det också är de som har mest insikt. Dock finns en medvetenhet om att analyserna tenderar att stanna vid förklaringar som att klasserna är för stora och att eleverna saknar tillräckliga språkkunskaper för att nå målen. Det vill säga yttre faktorer. Skolan behöver komma vidare i sina analyser för att i högre utsträckning identifiera de faktorer som lärarna kan påverka så att eleverna kommer längre i sin kunskapsutveckling. Exempelvis vilka undervisningsmetoder som är bra och mindre bra att använda när en elev saknar tillräckligt språk. I denna fråga pågår ett utvecklingsarbete där exempelvis riktade insatser i undervisningen avseende läsförståelsen beslutats som en konsekvens av resultatet på de nationella ämnesproven. Genom att komplettera skolans egna analyser med analyser på huvudmannanivå finns ökade möjligheter att identifiera både framgångsfaktorer och utvecklingsbehov vilka sedan kan ligga till grund för beslut om prioriteringar.

Granskningen visar att de förbättringsinsatser som huvudmannen genomför sällan utvärderas och därför heller inte ställs i relation till huruvida insatsen bidragit till en högre måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen. Exempelvis har skolan sedan den startade satsat resurser för att kunna genomföra undervisningen i mindre elevgrupper.

Av skolans verksamhetsberättelse framgår att skolan gör antagandet att denna insats leder till att lärarna bättre kan individanpassa undervisningen

Detta antagande har dock inte huvudmannen följt upp för att kontrollera om det stämmer. Enligt huvudmannen är det tilltron till personalen som gör att de inte har följt upp detta. Att arbeta utifrån ett förtroende för varandra är givetvis viktigt, men bör kompletteras med att på ett konstruktivt sätt kunna ifrågasätta de metoder som de professionella väljer att använda sig av. Av läroplanen framgår till exempel att en förutsättning för skolans utveckling är att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

I intervjuerna framgår att Islamic Center under året förstärkt tillgången till ekonomisk kompetens genom att välja in en ekonom i styrelsen. I styrelsen finns inte någon motsvarande funktion avseende uppföljningen av kvaliteten i verksamheten. Skolan håller på att ta fram ett fungerande och effektivt sätt att sammanställa sina resultat på, men hittills har resultatsammanställningarna gjorts på olika sätt, vilket försvårar möjligheterna att göra jämförelser. Då skolan har få elever i varje klass finns även metodologiska svårigheter för uppföljningsarbetet vilket huvudmannen behöver uppmärksamma. Inte förrän det senaste året har all insamling börjat ske digitalt. Av intervjuerna framgår vidare att skolan har haft svårt att hitta funktionella enkätfrågor till eleverna för att kunna få fram tillförlitliga värdegrundsresultat. Skolans utvecklingsledare går rektorsutbildningen som en förberedelse för att så småningom överta rollen som rektor. Intervjuerna visar att utbildningen lett till en vidgad förståelse för vad ett systematiskt kvalitetsarbete innebär samt att utvecklingsledaren och ekonomen planerar att samordna sina uppföljningsinsatser i framtiden i syfte att säkerställa att de uppföljningsmetoder som används är ändamålsenliga.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att huvudmannen behöver utveckla sin analys av de kunskaps- och värdegrundsresultat som varje termin samlas in. Huvudmannen behöver utifrån detta material identifiera de faktorer som påverkar och orsakar resultaten och använda dessa analyser som underlag för dialog med skolan om dess utvecklingsbehov. Huvudmannen behöver också se till att ändamålsenliga former för uppföljning och analys av utbildningen tas fram. I detta arbete ingår även att tydligare följa upp resultatet av vidtagna åtgärder.

Vidtar huvudmannen förbättringsåtgärder som tar sin utgångspunkt i analyser av resultat, problem, risker och förutsättningar?

Av skollagen (2010:800) framgår att alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden ska ha lika tillgång till utbildning. I utbildningen ska

hänsyn tas till barns och elevers olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

För mer detaljerat författningsstöd när det gäller frågeställningen hänvisas till avsnittet "Författningshänvisningar mm." i slutet av rapporten.

Skolinspektionens rapport Skolans kvalitetsarbete ger möjlighet till förändring (2012) visar att alla granskade kommuner inte garanterar eleverna samma förutsättningar, eftersom de inte arbetar strategiskt för att utbildningen vid de olika skolenheterna ska ta hänsyn till elevernas olika behov och förutsättningar. Skolverket framhåller i rapporterna (2011b) nr 365 och (2009) nr 330 att en framgångsfaktor i kommuners och skolors resursfördelning är en aktiv och medveten uppföljning av resursfördelningen.

Granskningen visar att det vid Ögårdsskolan kontinuerligt pågår ett utvecklingsarbete. De insatser som genomförs tas fram i dialog mellan huvudmannen och skolan. Vd:n tillika rektorn ställer höga krav på ständig förbättring och säger sig aldrig vara nöjd då han "varje dag i församlingen ska kunna stå med rak rygg och möta elevernas föräldrar". Den öppna dialog och det nära samarbetet mellan huvudmannen och skolan som finns innebär att det kontinuerligt genomförs omfördelningar av skolans resurser utifrån de behov som uppmärksammas av personalen. Av skolans dokumentation framgår dock inte dessa insatser, vilket innebär en risk att planerade insatser inte fullföljs samt att de aldrig utvärderas i syfte att se om de varit effektiva. Genom det informella arbetssättet tenderar insatser att bli kortsiktiga och mer ad hoc artade samt beroende av Vd:n/rektorn som person. Att informationen och strategierna är personberoende snarare än kopplade till att olika funktioner i organisationen har tydligt fördelade ansvar och befogenheter innebär en ökad sårbarhet.

De insatser som skolan hittills genomfört för att förbättra verksamheten har inte beslutats utifrån en analys av resultaten i förhållande till de nationella målen. Detta har inneburit att frågor som är väsentliga för att eleverna ska nå målen på huvudmannanivå inte fått tillräcklig uppmärksamhet, vilket i sin tur försämrat huvudmannens möjlighet att styra mot att de nationella målen ska uppnås. Från och med innevarande läsår planeras dock utvecklingsinsatser utifrån de svagheter skolan identifierat i vårens resultat. Ett exempel på detta är ökade möjligheter för eleverna att erhålla simundervisning som ett led i att nå högre måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Islamic Center behöver utveckla styrningen av skolan mot de nationella målen så att huvudmannen i högre utsträckning tar långsiktiga beslut om förbättringsinsatser med utgångspunkt från en analys av kunskaps- och värdegrundsresultaten.

Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med Skolinspektionens kvalitetsgranskningar är att granska kvaliteten i skolväsendet och bidra till utveckling genom att lyfta fram viktiga utvecklingsområden.

Med hjälp av kvalitetsgranskningarna studerar Skolinspektionen olika delar av utbildningsverksamheten mer ingående. Granskningarna utgår från skollagen och andra styrdokument och inriktas mot olika kvalitetsaspekter. Det kan till exempel gälla undervisningens innehåll och form i ett skolämne, arbetet med uppföljning och bedömning av elevernas kunskaper eller rektorernas roll som pedagogiska ledare.

Erfarenheter från Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskningar, liksom utredningar och utvärderingar som Skolverket gjort, visar att alla elever inte garanteras samma förutsättningar för sin utbildning. Kvaliteten på utbildningen varierar både inom en huvudmans ansvarsområde och mellan huvudmän. Det systematiska kvalitetsarbetet brister ofta, vilket medför att huvudmannen saknar underlag för strategiska ställningstaganden när det gäller resurstilldelning och andra insatser för att förbättra utbildningen. Det förekommer också att det finns oklarheter om hur huvudmannaansvaret ska tolkas när det gäller ansvar och uppdrag. Hos en del huvudmän läggs fokus på att jämföra resultaten med andra jämförbara huvudmän eller mot ett genomsnitt i riket, i stället för att relatera till de nationella mål som ställer krav på att alla elever ska ges möjlighet att nå målen.

Under hösten 2013 och våren 2014 granskar Skolinspektionen om huvudmännen styr och stödjer utbildningen i grundskolan i riktning mot de nationella målen. Granskningen fokuserar på om huvudmännen utgår från de nationella målen då de sätter mål för uppföljningen av verksamheten. Det gäller i första hand de nationella målen att alla elever ska ges möjlighet att nå kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt samt att alla elever har rätt till en studiemiljö som präglas av trygghet och studiero och där kränkningar inte förekommer. Skolinspektionen granskar också om huvudmännen följer upp och analyserar resultaten och använder det som underlag då de fattar beslut om åtgärder för att utveckla verksamheten.

Resultatet av granskningen kommer att presenteras i en rapport i juni 2014.

Metod och material

Inför granskningsbesöken hos varje huvudman har inspektörerna tagit del av insänt material såsom dokumentation av huvudmannens kvalitetsarbete, resultatuppföljningar och underlag för beslut om åtgärder för att utveckla verksamheten. Varje huvudman har också besvarat en verksamhetsredogörelse. Vid besöken genomför inspektörerna intervjuer med politiker på kommunlednings- och nämndnivå, styrelserepresentanter, tjänstemän på huvudmannanivå samt några rektorer. All information analyseras och sammanställs sedan och redovisas i ett beslut för huvudmannen och i denna rapport.

Författningshänvisningar mm.

Huvudmannens ansvar för utbildningen

Av 2 kap. 8 § skollagen (2010:800) framgår att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Vetenskaplig grund

Enligt 1 kap. 5 § skollagen framgår att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Lika tillgång och likvärdig utbildning

Av 1 kap. 8 § skollagen framgår att alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i samma lag. Vidare följer av 9 § samma kapitel att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov, enligt 4 § samma kapitel. Där framgår också att en strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Av Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) framgår att normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

Systematiskt kvalitetsarbete

Av 4 kap. 3 § skollagen följer att varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Av 4 § samma kapitel framgår att motsvarande kvalitets

arbete ska genomföras på enhetsnivå under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektorn och förskolechefen ansvarar för att det genomförs ett kvalitetsarbete vid enheten. Av 5 § samma kapitel följer att inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella mål som finns enligt skollagen och andra föreskrifter uppfylls. I 7 § samma kapitel framgår att om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Det systematiska kvalitetsarbetet på både huvudmanna- och enhetsnivå ska enligt 4 kap. 6 § dokumenteras. Enligt Skolverkets Allmänna råd med kommentarer (SKOLFS 2012:98) för arbetet med systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår bland annat att huvudmannen bör

- skapa rutiner för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas på huvudmannanivå och för hur enheternas kvalitetsarbete ska tas tillvara
- se till att förskolechefer, rektorer och annan berörd personal kan använda ändamålsenliga former för uppföljning och analys av utbildningen
- se till att det finns dokumentation för alla skolformer och fritidshemmet som är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på huvudmannanivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser
- samla in och sammanställa resultaten för alla verksamheter tillsammans med underlag som visar hur förutsättningarna för och genomförande av utbildningen påverkat måluppfyllelsen
- se till att det utöver den kontinuerliga uppföljningen även genomförs utvärderingar avseende huvudmannens samlade verksamhet inom särskilt identifierade områden
- med utgångspunkt i uppföljningen analysera vad som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen
- använda analysen som underlag för dialoger med enheterna om utvecklingsbehov
- utifrån analysen identifiera utvecklingsområden och därefter besluta om vilka insatser som ska prioriteras för att de nationella målen ska uppfyllas
- se till att planeringen av utbildningen utgår från analysen av måluppfyllelsen och de utvecklingsområden som ska prioriteras på respektive nivå

- ange i planeringen vilka förutsättningar som krävs på kort respektive lång sikt för att utbildningen och utvecklingsinsatserna ska kunna genomföras

Trygghet, studiero och arbete för att motverka kränkande behandling

Enligt 5 kap. 3 § skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Vidare framgår av 6 kap. 6 § samma lag att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Av 8 § samma kapitel följer att huvudmannen varje år ska se till att det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Av 10 § samma kapitel framgår att en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Se även Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10).

Elevernas kunskapsresultat

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår bland annat att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Vidare följer av 3 kap. 3 § samma lag att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Av 8 § samma kapitel följer bland annat att rektorn, om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation, skyndsamt ska se till att det utreds om eleven är i behov av särskilt stöd. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Vidare framgår av 10 § samma kapitel att för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185) följer att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Se även Skolverkets allmänna råd för arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd (SKOLFS 2013:8) och Skolverkets allmänna råd för planering och genomförande av undervisningen (SKOLFS 2011:149).

Av kursplanerna i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (SKOLFS 2010:37) framgår vilka kunskapskrav för godtagbara kunskaper som eleverna ska nå i slutet av årskurs 3 i ämnena matematik, svenska, svenska som andra språk, samhällshälsorienterande ämnen samt naturorienterande ämnen. Vidare framgår vilka kunskapskrav eleverna ska nå i slutet av årskurs 6 och 9 i de olika ämnena för grundskolan. För årskurs 6 och 9 anges även vilka kunskapskrav som krävs för att nå betygen E, D, C, B och A i grundskolans olika ämnen.

Nationella ämnesprov i grundskolan

Av 9 kap. 20 § skolförordningen framgår att nationella ämnesprov ska användas i de ämnen och årskurser som anges i 21 § för att bedöma elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven och, i årskurs 6 och 9, även som stöd för betygssättning.

Kompetensutveckling

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen vid förskole- och skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att förskollärare, lärare och annan personal vid förskole- och skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.